

A BENET projekt alternatív biomassza üzemanyagokat kutat Finnországban.

▶ A RÉGIÓK ÉLEN JÁRNAK AZ ÖKOINNOVÁCIÓBAN ÉS AZ INTELLIGENS, FENNTARTHATÓ NÖVEKEDÉSben

A Samsø szigeti Energiaakadémia a megújuló és fenntartható energiára irányuló kutatások egyik központja Dániában.

Az Európa 2020 stratégia egyik kulcsfontosságú elve a fenntartható növekedés – környezetbarátabb, forráshatékonyabb és versenyképesebb európai gazdaság kialakítása. Jelenleg Európa régiói és az EU strukturális és befektetési alapjai a fő mozgatórugói annak, hogy ez megvalósulhasson.

A környezeti technológiák, a környezetbarát termékek és szolgáltatások, valamint a fenntartható designötletek iránti globális igény jelentős mértékben növekszik. A jelenleg 1,15 billió euróra becsült világméretű piac majdnem meg is duplázódhat az átlagos becslés szerint 2020-ra, évente körülbelül 2 billió euróra.

Az Európai Unió jelentős lépéseket tett azért, hogy ezt a saját javára fordítsa. Felismeri annak szükségességét, hogy meg kell erősíteni a szinergiát az intelligens és fenntartható növekedés között. Ez feltétele annak, hogy meg lehessen birkózni a klímaváltozással, a környezeti és energiaproblémákkal, valamint az erőforrások szűkösebbé válásával. A jelenlegi fogyasztási és termelési szokásaink folytatása nem lehetséges. Az EU át kell hogy alakítsa saját magát egy innováció által vezérelt zöld gazdasággá, a regionális politika pedig – mint befektetési csatorna – most kulcsfontosságú tényező ennek megvalósításában.

Európában gyorsan növekszik az ökoipari szektor. 3,4 millió munkahelyet teremt, és több az éves bevétele, mint az acéliparnak, az autóiparnak és a gyógyszeriparnak.

Tengernyi olyan bizonyíték van, amely alátámasztja, hogy a régiók és a nagyobb városok fontos szerepet töltenek be az innováció ösztönzésében azáltal, hogy otthont adnak az ipari klasztereknek, a versenyképességi központoknak, az inkubátorházaknak, a technológiai parkoknak és sok más formális és informális innovációs megoldásnak. A kutatási és vállalkozási kapacitás terén az olyan területekbe, mint a fenntartható energia, az ökoszisztéma szolgáltatások és az ökoinnováció legtöbbet investáló uniós tagállamok az EU legversenyképesebb gazdaságaivá kezdik most kinőni magukat.

Az EU intézményei már most is jelentős szerepet játszanak a zöld gazdaság támogatásában. 2007 és 2013 között 105 milliárd eurót – az elérhető kohéziós politikai források 30% -át – fektették közvetve és közvetlenül környezeti projektekbe. Mindebből 54 milliárd eurót ruháztak be az olyan környezetvédelmi szolgáltatásokba, mint a hulladék- és vízgazdálkodás, a természetvédelem és a kockázatkezelés. A KKV-k 3 milliárd eurónyi támogatást kaptak az ökoinnovációra, valamint további 48 milliárd eurót az olyan alacsony szén-dioxid- kibocsátású tevékenységekre, mint például a környezetbarát szállítás, az energiahatékonyság, illetve a megújuló energiaforrások.

Az energiahatékonyság területén 10 milliárd eurót ruháztak be, amelyből 4,9 milliárd euró olyan megújuló energiaforrásokra ment, mint például a biomassza (1,8 milliárd euró), a napenergia (1,2 milliárd euró), a hidroelektromos/geotermikus energia (1,2 milliárd euró) és a szélenergia (0,6 milliárd euró).

A környezetbarát diákszállások ötlete Hollandiából származik, és a franciaországi Le Havre-ban valósult meg.

az új, vagy jelentősen továbbfejlesztett termékek és szolgáltatások, folyamatok, marketingmódszerek, szervezeti struktúrák stb. terén.

A versenyképesség támogatása

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) jelentős támogatást nyújt a régiók és a bennük működő KKV-k számára versenyképességük növelése érdekében. Mindez olyan konkrét intézkedések kapcsán vezethető be, mint az Egyesült Királyságban működő, az erőforrás-hatékonyság növelését célzó ENWORKS ⁽¹⁾ program, amely 2013-ban elnyerte a RegioStars szervezet fenntartható növekedés kategóriájának fődíját ⁽²⁾. Mindezek mellett az EU Versenyképességi és innovációs keretprogramja (CIP) az ökoinnovációra nyitott cégek, különösen a KKV-k potenciálisan piacképes projekteinek tőkét, hálózati létesítményeket, továbbá egyszeri vissza nem térítendő támogatást biztosít. Európa természeti erőforrásainak hatékonyabb felhasználása érdekében a CIP közel 200 millió eurós költségvetéssel támogatta a technológiailag bizonyított megoldásokat (termékek, folyamatok, technológiák) a 2008 és 2013 közötti időszakban. Jelenleg több mint 240 projektet finanszíroznak az ökoinnovációs programban, az anyag-újrahasznosítás, a vízgazdálkodás, a fenntartható építőipari termékek, a zöld vállalkozás, valamint az élelmiszerek és az italárak területén. Ezek a projektek elsősorban olyan kisvállalkozások innovatív fejlesztései, amelyeknek korai tőkebevonásra van szükségük ahhoz, hogy megvalósíthassák a növekedési potenciáljukat.

A nemzetközi versenyképesség fő motorja

Az Európai Unió egyre nagyobb mértékben tekint úgy az ökoinnovációra, mint gazdaságának és nemzetközi versenyképességének egyik legfontosabb motorjára.

A 2014 és 2020 közötti új programidőszakban az új kohéziós politika számos tematikus célja foglalkozik az ökoinnovációval. Mindez olyan lépéseket támogat, amelyek az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságot, a környezetvédelmet, a nagyobb hatékonyságú erőforrás-felhasználást, a fenntartható közlekedést, továbbá a körkörös gazdaságot segítik elő.

Szoros összefüggésben állnak azokkal a törekvésekkel, amelyek előmozdítják a gazdasági növekedést és a munkahelyek létrehozását célzó beruházásokat.

Az EU 2011 végén elfogadta az Ökoinnovációs Akciótervet (Eco-Innovation Action Plan), amely a környezettudatosabb teljesítményt, a munkahelyek létrehozását és az EU-ban rendelkezésre álló korlátozott erőforrások hatékonyabb felhasználását célozza a piaci szereplők ökoinnovációs fejlesztések iránti befogadóképességének növelésével.

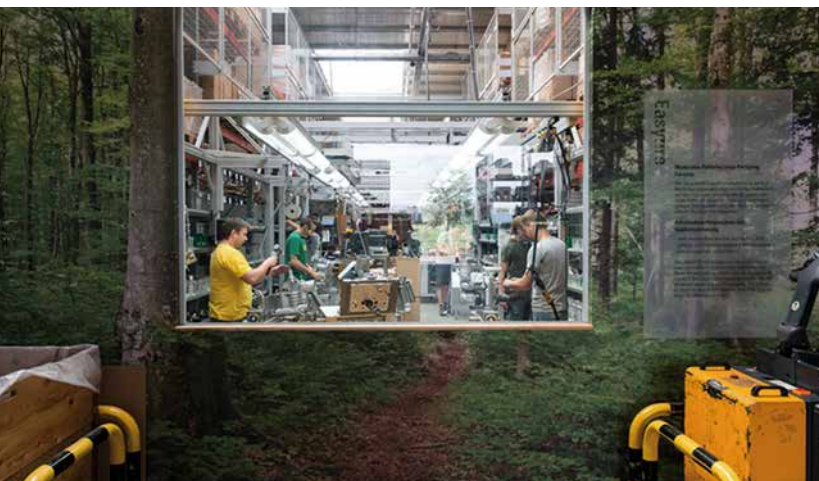
Az ökoinnovációt bármilyen olyan innovációként definiáljuk, amely a természeti erőforrások felhasználásának vagy a káros anyagok kibocsátásának mértékét csökkenti a teljes életciklus alatt. Az ökoinnováció számos formában van jelen

Egy nemrég publikált tanulmány szerint az ilyen környezettudatosság területén működő innovatív zöld KKV-kba fektetett összegek átlag feletti megtérülést hoznak mindamellett, hogy értékes munkahelyeket létesítenek, továbbá mérséklék a környezetre gyakorolt káros hatásokat. Már most hússzoros megtérülést mutatnak az EU ökoinnovációs forrásainak befektetései. Azaz minden befektetett euró után 20 euró térült meg a támogatás kedvezményezettjeinek. Továbbá minden támogatott projekt nyolc állandó, főállású munkahelyet eredményezett. Kézpénzre fordítva: ezek a környezeti megtakarítások 5 év alatt több mint 800 millió eurót eredményeztek mindazon túl, hogy a vízfelhasználás, az üvegházhatású gázok kibocsátása, továbbá a hulladék mennyiségének csökkenése terén jelentős előrelépést hoztak.

A támogatásban részesülő ökoinnovációs projektek szerkezetágazó területeket és tevékenységeket ölelnek fel az omega-3 zsírsavak algából történő előállításától kezdve a szennyezésmentes bőrgyártásig. A 2003-ban indított Intelligens Energia – Európa (IEE) program tovább segítette az energiahatékonyságot és megújuló energiára vonatkozó politikákat az EU-ban. Az IEE a megújuló energia, az energiahatékony építmények, az ipari és fogyasztói termékek, valamint a közlekedés terén nyújt támogatást. A 2013-ig tartó program az összes EU-tagállam, továbbá Norvégia,

(1) www.enworks.com

(2) http://ec.europa.eu/regional_policy/cooperate/regions_for_economic_change/regiostars_13_en.cfm

Izland, Lichtenstein és Macedónia (volt jugoszláv köztársaság) számára nyitott. A projektek támogatására összesen 730 millió eurós költségvetés áll rendelkezésre.

Intelligens specializáció

Az EU felismerte, hogy minden régióknak megvan a sajátos versenyelőnye, és hogy ezekre kell összpontosítani. Így a régiók egy részének már hagyománya van a fenntartható és erőforrás-hatékony technológiák fejlesztése terén.

Regionális és helyi vonatkozásban is jelentősen felértékelődött a fenntartható növekedés elősegítése. Először is, a régiók rendelkeznek tudással a helyi innovációs rendszerről, és rendelkeznek megfelelő kapacitással arra, hogy a helyi gazdasági szereplőket közös célok elérése érdekében mozgósítsák. Másodsorban tökéletes helyzetben vannak ahhoz, hogy átfogóan megismerjék a helyi természeti erőforrásokat és környezeti kihívásokat.

Abban egyetértés van, hogy nincs egy, mindenkire ráhúzható megoldás a fenntartható és intelligens fejlődésre vonatkozó stratégiák fejlesztésére és bevezetésére. Minden régióknak saját magának kell megragadnia a saját lehetőségeit, és segítségül hívni az EU regionális politikája által nyújtott támogatásokat.

Az intelligens specializációs stratégiának az a célja, hogy mindegyik régió meghatározza a kulcsfontosságú iparágakat, és ezekre összpontosítsa a kutatást, az innovációt és a beruházási stratégiákat. Az innovációs tevékenységek kiterjedhetnek az építkezés, a mobilitás, a tervezés, az energiagazdálkodás és az üzleti modellek területén alkalmazott korszerű kutatásokra és fejlesztésekre.

Ezeket a régiók egymáshoz képesti előnyei alapján határozzák meg, elősegítve ezzel a közpénzek hatékonyabb felhasználását. Ahhoz is hozzájárulhatnak, hogy az egyes régiók kevés kulcsfontosságú prioritásra koncentráljanak ahelyett, hogy a befektetéseket több területre és szektorra, kisebb intenzitással osztanák szét.

STÁJERORSZÁG – AUSZTRIA ZÖLDTECHNOLÓGIAI VÖLGYE

Ausztria ad otthont a világ egyik vezető zöldtechnológiai klaszterjének – az Eco World Styriának. Stájerországban már az 1970-es évek óta nagy a környezetvédelemmel foglalkozó cégek aránya.

A helyi vállalkozásokat támogató ügynökség segítségével egy a környezetbarát technológiát elősegítő laza hálózat alakult ki, amely 2005-re jól kiépült klaszterrá nőtte ki magát. Jelenleg közel 200 cég és kutatóközpont működik aktívan a klaszterban, ezek egytől-egyig a jövő környezettudatos mérnöki megoldásain munkálkodnak.

Az Eco World Styria a kutató–ipar–állam kooperációs modelljére koncentráva az ökoinnováció magasabb szintjét érte el. A klaszter a tagcégek számára vonzó szolgáltatások olyan körét nyújtja, mint például a marketingstratégiai támogatás, az innováció potenciáljának kiértékelése, kutatási és fejlesztési partner felkutatása, támogatási szolgáltatások és befektetők felkutatása.

A 2007 és 2012 közötti időszakban a klaszter fejlesztési projektjének költségvetése 888 800 eurót tett ki. A támogatás fele az ERFA-tól jött. A klaszter sikeressége az önffinanszírozás mértékét jelentősen emelte, ez jelenleg 40% körüli tehető. Ebbe beletartozik a klaszter tagsági díja, továbbá a projektekből és szolgáltatásokból származó bevétel is.

Az Eco World Styria és stratégiai partnerei fenntartható növekedést biztosítanak a klaszter teljes értékláncán keresztül megtalálható ügyfeleknek a biomassza, a napenergia, az anyagáramlás-gazdálkodás, továbbá a hulladék- és vízgazdálkodás terén.

Skócia intelligens specializációs stratégiájának például az az egyik prioritása, hogy kihasználják a gazdagon rendelkezésre álló természeti erőforrásokat, köztük a hullámenérgiát mint megújuló energiát. Ez az iparág már most több mint 11 000 munkahelyet tart el Skóciában. Finnország nemrég döntött egy a tiszta technológiákat segítő kormányzati stratégia elfogadásáról (lásd a keretes cikket).

Fenntartható energia – Energiahatékonyság az építményekben

A következő támogatási időszakban minden régió köteles lesz az ERFA-támogatás jelentős részét megújuló energiába fektetni. Mindezek mellett, az új program esetében már nem lesz semmiféle megkötés az építmények energiahatékonyságának javítására fordított támogatások terén (jelenleg az ERFA 4%-ára van korlátozva).

FINNORSZÁG – ORSZÁGOS SZINTŰ SPECIALIZÁCIÓ A TISZTA TECHNOLÓGIÁRA

A tiszta technológia a világ egyik leggyorsabban növekvő szektorainak egyike. A globális piac mérete hozzávetőleg 1600 milliárd euró (a világ teljes GDP-jének 6%-a), évi 10%-os ütemű növekvéssel.

Finnországban 2011-ben több mint 2000 cég tevékenykedett a tiszta technológia szektorában. A forgalmuk (20,6 milliárd euró) a GDP 10,9%-át tette ki, amely az előző évhez képest 10,6%-kal volt magasabb. Finnország tiszta technológiai exportjának értéke közel 12 milliárd euró, amely a teljes finn export közel 20%-át teszi ki.

2012 februárjában a finn kormány azzal a céllal indította el a Tiszta Technológiai Stratégiai Programot (Strategic Program for Cleantech), hogy Finnország egyik gazdaságpolitikai prioritásává tegye a tiszta technológiát.

A program célja, hogy 2020-ig 40000 új munkahely létesüljön a finn tiszta technológiai szektorban, továbbá hogy 2018-ig megkétszereződjön a tiszta technológiával foglalkozó cégek forgalma, 20 milliárd euróról 40 milliárd euróra.

A finn tiszta technológiai szektor erősségei közé tartozik a környezetbarát energia előállítás, a termelés és építmények energiahatékonysága, az erőforrás-hatékony ipari folyamatok, a vízkezelés és a hulladékgazdálkodás, továbbá az újrahasznosítás. A Tiszta Energia program intézkedései közé sorolhatjuk a szén, a földgáz továbbá az importált elektromos áram használatának csökkentését és a szél-, nap-, és bioenergia használatának növelését, az energiafelhasználás hatékonyságának fokozását, új cégek létrehozását, továbbá a gépjárműállomány elektromos gépjárművekké történő átalakítását, valamint ösztönzők bevezetését.

A stratégia része a legjobb belső piac létrehozása a tiszta technológiával foglalkozó finn cégek számára, továbbá a cégek növekedésének elősegítése azok nemzetközivé tételével.

A program első két éve (2012-2013) során a tiszta technológiával foglalkozó cégek növekedését ösztönző működési környezet megteremtésén túlmenően a cél a környezetbarát energiának, az energiahatékonyságnak (infokommunikációs technológiával), továbbá a környezetbarát bányászatnak mint kísérleti szektoroknak az elősegítése volt. Az új, tiszta technológiai megoldások bevezetésének támogatását közbeszerzéssel fogják elősegíteni. Finnországban 2011-ben az ilyen közbeszerzések összértéke 32,5 milliárd euró volt. Az a cél, hogy 2013 végére a közbeszerzések legalább 1%-a, azaz 325 millió eurónyi összeg a hazai piaci referenciáit támogassa azoknak a tiszta technológiával foglalkozó cégeknek, amelyek külföldi piacra akarnak terjeszkedni.

A program célja, hogy 5-6 meghatározó tudásközpont létesüljön a tiszta technológia szektorában, különösen a tiszta energia és az energiahatékonyság területén. Mindezek mellett folyik annak vizsgálata, hogy lehetséges-e külön területekre, mint például a szélenergiára szakosodott tudásközpont létrehozása. A kormány jelenleg is támogatja azokat a KKV-kat, amelyek nemzetközi, különösképpen növekvő piacokra szeretnének kilépni, például Kínába, Indiába, Oroszországba és Brazíliába. A célkitűzés az, hogy 2018-ig 80 új céget segítsenek a nemzetközi piacokra történő belépésben.

Az üvegházhatású gázok kibocsátásnak 70-80 %-áért a városok felelősek, ezért különösen fontos, hogy a mobilitás, az energia- és a hulladékrendszerek területén fenntarthatóbb megoldásokat találjunk.

Számos város már most új megközelítések alkalmazásával kísérletezik, és a zöld stratégia éllavasai számára már tapasztalhatók a pozitív változások.

Az innováció alapuló, alacsony szén-dioxid-kibocsátású és erőforrás-hatékony gazdaságra történő áttérés sikerességét nagy mértékben a regionális és városi szintű döntések fogják meghatározni.

▶ TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

Az intelligens és fenntartható növekedés intelligens specializáció révén történő összekapcsolása:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/green_growth/greengrowth.pdf